

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi luopumiseläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan luopumiseläkelakia muutettavaksi siten, että luopumiseläkkeen saaja voisi luovuttaa myyntirajoitussitoumuksen alaista maata luonnonsuojelualueeksi ympäristöministeriölle ilman vaikutuksia luopumiseläkkeeseensä.

Lisäksi ehdotetaan, että luopumiseläkelakiin tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat hallituk-

sen esityksestä Eduskunnalle laiksi maataloustuotannon tasapainottamisesta sekä laiksi kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 13 §:n muuttamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Luovutukset ympäristöministeriölle

Luopumiseläkelain (16/74) mukaan luopumiseläkkeen voi saada metsityssitoumuksen, maataloustuotannosta luopumissitoumuksen tai eräiden lisäalueluovutusten perusteella. Luopumiseläkkeen saamisen edellytyksenä kaikissa tapauksissa on, että luopuja antaa omistukseensa jäävästä pellostä sekä metsä- ja joutomaasta luopumiseläkelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun myyntirajoitussitoumuksen.

Myyntirajoitussitoumuksen alaista maata saa luovuttaa vain laissa luetelluille luovutuksensaajille. *Luopumiseläkelain 6 §:n 2 momentin 1 kohdan* mukaan metsä- ja joutomaan sallittuja luovutuksensaajia ovat maatilahallitus, yksityinen viljelijä, tuleva tilanpidonjatkaja, yhteismetsän osakaskunta, alueen sijaintikunta ja tietyin edellytyksin metsähallitus. Metsähallitus on sallittu luovutuksensaaja vain, jos maatilahallitus ei osta metsämaata

metsälisäalueena käytettäväksi. Peltomaata voi saman *momentin 3 kohdan* mukaan luovuttaa maatilahallitukselle, yksityiselle viljelijälle tai tulevalle tilanpidonjatkajalle, näillekin vasta kuuden vuoden kuluttua eläkkeen alkamisesta. Myyntirajoitussitoumuksen vastainen luovutus aiheuttaa luopumiseläkkeen lakkauttamisen osittain tai kokonaan lain 13 §:n nojalla.

Aikaisemmin, jolloin luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitettujen suojelualueiden ostoista valtiolle huolehti metsähallitus, luopumiseläkkeen saaja saattoi myydä metsä- ja joutomaata mainittuun tarkoitukseen myyntirajoitussitoumuksen estämättä. Suojelualueiden ostojen siirryttyä ympäristöministeriön tehtäväksi tilanne on muuttunut. Ympäristöministeriötä ei ole mainittu luopumiseläkelaisissa sallittuna luovutuksensaajana. Jos luopumiseläkkeen saaja luovuttaa sitoumuksen alaista maata luonnonsuojelualueeksi ympäristöministeriölle, hänen eläkkeensä joudutaan nykyisten säännösten mukaan ainakin osittain lakkauttamaan.

Kun maiden siirtymistä luonnonsuojelualueeksi vapaaehtoisilla kaupoilla on edelleenkin pidettävä tarkoituksenmukaisena järjestelynä, ehdotetaan, että luopumiseläkelain sallimiin myyntirajoitussitoumuksen alaisen maan luovutuksensaajiin lisättäisiin ympäristöministeriö. Suojelualueeksi hankittava maa saattaa joissakin tapauksissa käsittää metsä- ja joutomaan lisäksi myös metsittyntä peltoa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ympäristöministeriö lisättäisiin luovutuksensaajien luetteloon paitsi metsä- ja joutomaata koskevaan lain 6 §:n 2 momentin 1 kohtaan, myös peltomaata koskevaan saman momentin 3 kohtaan.

1.2. Ehdotettu laki maataloustuotannon tasapainottamisesta

Luopumiseläkelain mukaan eläkkeen edellytyksenä on, että luopuja on harjoittanut maatilataloutta luovutuksen kohteena olevalla tilalla luopumiseen saakka. Tästä poiketen luopumiseläkeoikeus on laissa annettu myös niille, jotka ovat ennen luopumista tehneet tilastaan valtion kanssa pellonvaraussopimuksen, sellaisen maataloustuotannonohjaamissopimuksen, jonka nojalla peltoviljelystä on kokonaan luovuttu, taikka kesannoimissopimuksen.

Luopumiseläkelain 2 b §:n 1 momentin 1, 2 ja 3 kohdassa lueteltuja maatilatalouden harjoittamisedellytyksen täyttäviä sopimuksia ovat pellon käytön rajoittamisesta annetussa laissa (216/69) tarkoitettu pellonvaraussopimus, maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) 4 §:n mukainen tuotannonmuutosopimus, maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain (81/83) mukainen maataloustuotannon vähentämissopimus ja pellon kesannoimissopimus sekä muu valtion kanssa tehty kesannoimissopimus.

Hallituksen eduskunnalle antaman esityksen (hall. es. 147/1989 vp.) mukaisella lailla maataloustuotannon tasapainottamisesta on tarkoitus korvata nyt voimassa oleva laki maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta. Ehdotetun puitelain mukaisia tasapainottamistoimenpiteitä olisivat edelleen valtion ja viljelijän väliset sopimukset maataloustuotannon ohjaamiseksi ja vähentämiseksi. Ehdotuksen mukaan laki on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1990 alusta lukien.

Tämän johdosta *luopumiseläkelain 2 b §:n 1 momentin 2 kohtaan* tulisi lisätä maininta maa-

taloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain nojalla tehtävistä, nykyisiä sopimuksia vastaavista sopimuksista. Tällaisia vastaavia sopimuksia olisivat kesannoimissopimus ja sellaiset sopimukset maataloustuotannon vähentämisestä, joissa kielletään peltokasvien viljely kokonaan.

Luopumiseläkelain 25 §:ssä säädetään, mitkä maatilan peltoalaa koskevat sopimukset päättyvät luopumiseläkkeen alkaessa. Päättyviä sopimuksia ovat pellonvaraussopimus, maataloustuotannon ohjaamisesta annetussa laissa tarkoitettu tuotannonmuutosopimus ja maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetussa laissa tarkoitettu maataloustuotannon vähentämissopimus. Säännöksen tarkoituksena on estää sopimuskorvauksen ja luopumiseläkkeen saaminen päällekkäisenä samasta toimenpiteestä eli peltoviljelyn lopettamisesta.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maataloustuotannon tasapainottamisesta annettavaksi ehdotetun lain 9 §:n nojalla tehtävät, nykyisessä luopumiseläkelain 25 §:ssä lueteltuja sopimuksia vastaavat sopimukset peltokasvien viljelystä luopumisesta.

Koska viimeiset pellonvaraussopimukset ovat päättyneet huhtikuussa 1989, ehdotetaan samalla pykälää muutettavaksi siten, että maininta pellonvaraussopimuksen päättymisestä luopumiseläkkeen alkaessa poistetaan tarpeettomana.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lain 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtaa sovellettaisiin myös tapauksiin, joissa luopumiseläke on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

luopumiseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain 2 b §:n 1 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 25 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 25 § 25 päivänä tammikuuta 1984 annetussa laissa (98/84) ja 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetussa laissa (565/86), näin kuuluviksi:

2 b §

Sovellettaessa 2 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä katsotaan luopujan jatkaneen maatalouden harjoittamista myös sen ajan:

2) jonka maatilaa on koskenut maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) 4 §:n mukainen tuotannonmuutossopimus, maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain (81/83) mukainen maataloustuotannon vähentämissopimus tai pellon kesannoimissopimus taikka maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) mukainen sopimus peltokasvien viljelystä luopumisesta tai pellon kesannoimissopimus;

6 §

Niin ikään katsotaan maatilan omistajan luopuneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän:

1) luovuttaa 1 momentissa mainitulle luovutuksensaajalle maatilansa pellon ja antaa samalla sitoumuksen siitä, että hän ei luovuta pidättämäänsä tilan metsämaata eikä sen joutomaata muutoin kuin 1 momentin 1—4 kohdassa mainitulle luovutuksensaajalle, sille kunnalle, jossa pidätetty alue sijaitsee, ympäristöministeriölle luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitettuihin suojelualueiksi tai, jos maatilahalli-

tus ei osta metsämaata metsäliisäalueena käytettäväksi, metsähallitukselle (*myyntirajoitussitoumus*);

3) antaa sitoumukset siitä, että hän ei käytä eikä vuokraa maatilan peltoa eikä talousrakennuksia maataloustuotantoon (*maataloustuotannosta luopumissitoumus*), ja siitä, että hän ei kuuden vuoden kuluessa eläkkeen alkamisesta luovuta tilan peltoa eikä tämän jälkeenkään muutoin kuin 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettulle luovutuksensaajalle taikka ympäristöministeriölle luonnonsuojelulaissa tarkoitettuihin suojelualueiksi (*pellon myyntirajoitussitoumus*), ja antaa pidättämästään tilan metsämaasta ja joutomaasta 1 kohdassa tarkoitettua myyntirajoitussitoumuksen.

25 §

Jos luopumisen kohteena olevan maatilan peltoalasta on voimassa

1) maataloustuotannon ohjaamisesta annetussa laissa (446/77) tarkoitettu tuotannonmuutossopimus,

2) maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetussa laissa (81/83) tarkoitettu maataloustuotannon vähentämissopimus tai

3) maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) 9 §:ssä tarkoitettu sopimus peltokasvien viljelystä luopumisesta,

purkautuu sopimus sinä ajankohtana, josta lähtien luopumiseläke myönnetään, ellei sopimus mainittujen lakien nojalla ole purettu tai purkautunut jo sanottua aikaisemmin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tämän lain 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtaa sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa myönnettyyn eläkkeeseen.

Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo T. Pohjala*

L a k i

luopumiseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain 2 b §:n 1 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 25 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 25 § 25 päivänä tammikuuta 1984 annetussa laissa (98/84) ja 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetussa laissa (565/86), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 b §

Sovellettaessa 2 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä katsotaan luopujan jatkaneen maatalouden harjoittamista myös sen ajan:

2) jonka maatilaa on koskenut maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) 4 §:n mukainen tuotannonmuutossopimus tai maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain (81/83) mukainen maataloustuotannon vähentämissopimus tai pellon kesannoimissopimus;

2) jonka maatilaa on koskenut maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) 4 §:n mukainen tuotannonmuutossopimus, maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain (81/83) mukainen maataloustuotannon vähentämissopimus tai pellon kesannoimissopimus *taikka maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) mukainen sopimus peltokasvien viljelystä luopumisesta tai pellon kesannoimis-*
pimus;

6 §

Niin ikään katsotaan maatilän omistajan luopuneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän:

1) luovuttaa 1 momentissa mainitulle luovutuksensaajalle maatilansa pellon ja antaa samalla sitoumuksen siitä, että hän ei luovuta pidättämäänsä tilan metsämaata eikä sen jou tomaata muutoin kuin 1 momentin 1—4 kohdassa mainitulle luovutuksensaajalle, sille kunnalle, jossa pidätetty alue sijaitsee, tai edellyttäen, että maatilahallitus ei osta metsämaata metsälisäalueena käytettäväksi, metsähallitukselle (*myyntirajoitussitoumus*);

1) luovuttaa 1 momentissa mainitulle luovutuksensaajalle maatilansa pellon ja antaa samalla sitoumuksen siitä, että hän ei luovuta pidättämäänsä tilan metsämaata eikä sen jou tomaata muutoin kuin 1 momentin 1—4 kohdassa mainitulle luovutuksensaajalle, sille kunnalle, jossa pidätetty alue sijaitsee, *ympäristöministeriölle luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitetuksi suojelualueeksi* tai, jos maatilahallitus ei osta metsämaata metsälisäalueena käytettäväksi, metsähallitukselle (*myyntirajoitussitoumus*);

3) antaa sitoumukset siitä, että hän ei käytä eikä vuokraa maatilän peltoa eikä talousrakennuksia maataloustuotantoon (*maataloustuotannosta luopumissitoumus*), ja siitä, että

3) antaa sitoumukset siitä, että hän ei käytä eikä vuokraa maatilän peltoa eikä talousrakennuksia maataloustuotantoon (*maataloustuotannosta luopumissitoumus*), ja siitä, että

Voimassa oleva laki

hän ei kuuden vuoden kuluessa eläkkeen alkamisesta luovuta tilan peltoa eikä tämän jälkeenkään muutoin kuin 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettulle luovutuksensaajalle (*pellon myyntirajoitussitoumus*), ja antaa pidättämästään tilan metsämaasta ja joutomaasta 1 kohdassa tarkoitettua myyntirajoitussitoumuksen.

Ehdotus

hän ei kuuden vuoden kuluessa eläkkeen alkamisesta luovuta tilan peltoa eikä tämän jälkeenkään muutoin kuin 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettulle luovutuksensaajalle *taikka ympäristöministeriölle luonnonsuojelulaissa tarkoitetuksi suojelualueeksi (pellon myyntirajoitussitoumus)*, ja antaa pidättämästään tilan metsämaasta ja joutomaasta 1 kohdassa tarkoitettua myyntirajoitussitoumuksen.

25 §

Jos luopumisen kohteena olevan maatilaneltoalasta on voimassa

1) *pellon käytön rajoittamisesta annetussa laissa (216/69) tarkoitettu pellonvaraussopimus;*

2) maataloustuotannon ohjaamisesta annetussa laissa (446/77) tarkoitettu tuotannonmuutossopimus; *tai*

3) maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetussa laissa (81/83) tarkoitettu maataloustuotannon vähentämissopimus,

1) maataloustuotannon ohjaamisesta annetussa laissa (446/77) tarkoitettu tuotannonmuutossopimus,

2) maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetussa laissa (81/83) tarkoitettu maataloustuotannon vähentämissopimus *tai*

3) *maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) 9 §:ssä tarkoitettu sopimus peltokasvien viljelystä luopumisesta,*

purkautuu sopimus sinä ajankohtana, josta lähtien luopumiseläke myönnetään, ellei sopimus mainittujen lakien nojalla ole purettu tai purkautunut jo sanottua aikaisemmin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Tämän lain 6 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtaa sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa myönnettyyn eläkkeeseen.